

ไอเดียเด็ด 'ร.ร.วัดเปรมฯ'

อัฟเกรด 'ผักตบชวา' กินก็ได้ ขายยิ่งดี

บรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี, ยงยุทธ วิชัยดิษฐ รองนายกรัฐมนตรี และ ชรศัชชัย บุนปาน ประธานกรรมการ บมจ.มติชน เดินทางมาร่วมโครงการผักตบชวา โดยมี ผอ.นันทนิจ เทียงพูนโกศ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเปรมประชาการ ให้การต้อนรับ

ไอเดียเด็ด 'ร.ร.วัดเปรมฯ'

อัฟเกรด 'ผักตบชวา'

กินก็ได้ ขายยิ่งดี

บรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี, ングยุทธ วิชัยดิษฐ รองนายกรัฐมนตรี และ รมว.มหาดไทย และชรรค์ชัย บุนปาน ประธานกรรมการ บมจ.มติชน เดินทางชมนิทรรศการผักตบชวา โดยมี ผอ.นันทนิจ เทียงพูนโกศ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเปรมประชาการ ให้การต้อนรับ

ฝกตบชวา หรืออีกชื่อหนึ่งว่า "สระ" เป็นพืชที่มีต้นกำเนิดอยู่ในลุ่มน้ำอะเมซอนทวีปอเมริกาใต้ จึงถือเป็นพืชชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหรือ "เอเลี่ยน สปีชีส์" ลอยแพเข้ามาได้อย่างไร้ประโยชน์ ถึงขนาดมี "พระราชบัญญัติสำหรับกำจัดผักตบชวา พ.ศ.2456" มาแล้ว

ผักตบชวาทำให้เกิดปัญหาลำน้ำตื้นเขิน เป็นอุปสรรคต่อการไหลของน้ำในลำคลองซึ่งปัญหานี้ปรากฏเด่นชัดมากขึ้นเมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วม เช่น คลองเปรมประชากร คลองสำหรับกรลัดจวร, การระบายน้ำ และการเกษตรกรรม ที่มีผักตบชวาและวัชพืชนิดอื่นเต็มลำคลอง จนทำให้ทุกภัยครั้งที่ผ่านมาน้ำโคลนสายนี้จึงช่วยให้ไหลได้ไม่เต็มนัก

เครือข่ายฯ จึงร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งพันธมิตร ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทำความสะอาดคลองเปรมประชากร ภายใต้โครงการ "35 ปีมติชน ร่วมฟื้นฟูประเทศไทย"

อย่างไรก็ตาม ผักตบชวาที่สร้างปัญหาในลำน้ำ เมื่อขึ้นมานอกแล้วกลับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย เช่น "โรงเรียนวัดเปรมประชากร" ต.บางขุน อ.เมือง จ.ปทุมธานี ที่นำผักตบชวามาเป็นสื่อการเรียนการสอนตั้งแต่ พ.ศ.2539 ทั้งเครื่องจักสาน, งานศิลปะ, การประกอบอาหาร, การทำปุ๋ยหมัก, การทำน้ำหมักชีวภาพ, ผ่านจากผักตบชวา หรือแม้กระทั่งการใช้ขับลม แก้อิหรในร่างกายน และพอกแผลอักเสบ

ครูละมุล กุลจิตติสมพงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี วรร.วัดเปรมประชากร บอกว่า ที่โรงเรียนวัดเปรมประชากร จะเน้นการนำวัสดุ

ธรรมชาติมาเป็นสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เหตุที่เลือกผักตบชวาเพราะเป็นวัสดุที่มีย่อยเติมคลองเปรมประชากร ซึ่งอยู่ติดโรงเรียน

"กิจกรรมการจักสานผักตบชวาที่โรงเรียนวัดเปรมประชากร เป็นหนึ่งในวิชาเรียนตั้งแต่ปี 2539 ถือเป็นต้นตำรับการเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากผักตบชวาที่ทำได้ เมื่อครั้งที่มติชนมาเยี่ยมโรงเรียนครั้งแรก ยังบอกว่าไม่เคยเห็นโรงเรียนไหนมีผลงานเด่นชัดขนาดนี้ สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนมายาวนาน จนตอนนี้ขยายเป็นชมรมการประดิษฐ์แล้ว"

การออกแบบงานแต่ละชิ้นขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน โดยเริ่มที่การเก็บพืชลอยน้ำชนิดนี้มาตากแดดให้แห้งสนิทนานประมาณ 10-20 แดด ป้องกันการขึ้นรา หลังจากนั้นจึงเก็บใส่ถุงไว้ในที่แห้งเพื่อเตรียมนำออกมาใช้ สามารถใช้ประโยชน์ผักตบชวาได้ทุกส่วนแทบจะไม่มีข้อจำกัดเลย เช่น ราก ที่นำไปเป็นเกสรดอกไม้ได้อย่างสวยงาม

"สิ่งที่ได้รับ นอกจากผลงานประดิษฐ์แล้วยังทำให้นักเรียนได้รู้คุณค่าของผักตบชวา พืชที่หลายคนมองว่าไร้ค่า สามารถนำไปตั้งโชว์,

เป็นของที่ระลึก และจำหน่ายสร้างรายได้ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ และเป็นการรักษาแม่น้ำลำคลอง ด้วยการกำจัดวัชพืชมที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนได้ ผลพลอยได้คือ โรงเรียนได้รับรางวัลดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม" ครูละมุลกล่าวพร้อมรอยยิ้ม

ด้าน **ครูสุชาติ ศิลปพันธ์** กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้สอนการปลูกเห็ดด้วยผักตบชวา บอกว่า เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ติด

คลองเปรมประชากร ทำให้เห็นว่าการขุดลอกคลองแต่ละครั้ง ผักตบจะถูกทิ้งอย่างไรค่า คณะครูจึงช่วยกันคิดว่าจะใช้ประโยชน์ได้อย่างไร หลังจากที่นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่องการเพาะเห็ด จึงตัดสินใจเปิดสอนเรื่องการเพาะเห็ดจากผักตบ

ชวา โดยมีนักเรียนให้ความสนใจจำนวนมาก โดยเริ่มที่การรวมกลุ่มของเด็กๆ เพื่อเก็บผักตบชวาในคลอง แล้วนำมาทำเป็นชิ้นไม้ใหญ่ๆ แล้วนำชิ้นเล็กมาโรยเป็นชั้นแรก จากนั้นนำผักตบชวาไปใส่ แล้วตามด้วยหัวเชื้อเห็ดทำประมาณ 2-3 ชั้น แล้วทิ้งไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ เห็ดก็จะงอกออกมา

ผลที่ได้คือนักเรียนสามารถเพาะเห็ดสร้างรายได้ระหว่างเรียน ทั้งยังช่วยให้คลองเปรมประชากรมีความสวยงาม ดูดี สะอาดตา น้ำในคลองไหลสะดวกมากขึ้น เป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งรอบตัว ดีกว่าปล่อยทิ้งไปเปล่าๆ

ครูสุชาติบอกว่า ผักตบชวาเป็นพืชที่มีประโยชน์หลายด้าน อาทิ การประดิษฐ์ โดยนำมาตากแดดให้แห้งแล้วจักสานเป็นสิ่งของต่างๆ, งานศิลปะ โดยนำมาปั้นให้ละเอียด ใสสี แล้วสร้างงานศิลปะคล้ายๆ เปเปอร์มาเช่ และการทำอาหาร เช่น ผักผัก แกงส้ม ซึ่งส่วนใหญ่จะนำก้านมาประกอบอาหาร

ส่วนที่เหลือก็นำไปทำปุ๋ยหมัก เนื่องจากโรงเรียนวัดเปรมประชากรร่วมครีมนับด้วยต้นไม้ ไม้รื้อย การซื้อปุ๋ยเพื่อบำรุงต้นไม้ดูจะเสียเงินจำนวนมาก โรงเรียนจึงสร้างบ่อหมักปุ๋ยขึ้นมา โดยใช้ผักตบชวาและเศษใบไม้ซึ่งเป็นของใกล้ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อีกเสียงที่การันตีว่าผักตบชวาไม่ใช่สิ่งไร้ค่าคือ **ค.ช.ธนศักดิ์ ต่วนศรีแก้ว** หรือ "ปาล์ม" นักเรียนชั้น ป.5/1 วรร.วัดเปรมประชากร

ปาล์มเล่าว่า เริ่มทำงานประดิษฐ์จากผักตบชวาตั้งแต่ ป.4 เพราะต้องการได้ความรู้และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน ด้วยระยะเวลาเพียงปีกว่าๆ สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้เกือบทุกชนิด ทั้งตักแตน, แมลงปอ, มด, กิ้งก่า, ดอกบานชื่น, ดอกบัว, ดอกทานตะวัน, สับประสม, ตุ๊กตา และงานวิชาการต่างๆ ผลงานชิ้นที่ภูมิใจคือกิ้งก่า เพราะรูปร่างเด่นสะดุดตา ราวกับว่ามีชีวิตจริงๆ

เมื่อโรงเรียนจัดงานทางวิชาการ ก็มีการนำผลงานไปจัดแสดงและจำหน่ายสร้างรายได้แก่เจ้าของผลงาน พ่อกับแม่ยังเห็นด้วยว่าเป็นกิจกรรมที่ดี สร้างรายได้ให้ครอบครัวอีกทางหนึ่ง ทั้งยังทำให้หน้าบ้านน่ามองมากขึ้น เพราะผักตบชวาที่เคยลอยอยู่บ้านตอนนี้หายไปหมดแล้ว เพราะปาล์มเก็บมาทำตักแตนหมด

นอกจากนี้ อีกหนึ่งเสียงที่ยืนยันว่าผักตบชวาไม่ได้คือ **วันทนา โททอง** วัย 52 ปี สมาชิกกลุ่มสตรีบ้านมั่นคงตำบลบางขุน อ.เมืองปทุมธานี บอกว่ากลุ่มสตรีบ้านมั่นคงก่อตั้งราว 3 ปี เรื่องที่รับผิดชอบคือเรื่องที่เกี่ยวข้องที่อยู่อาศัยทั้งหมด ซึ่ง "อาหาร" ก็เป็นหนึ่งในเรื่องสำคัญของบ้าน

"อย่างช่วงน้ำท่วมที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่ริมคลองเปรมประชากรไม่สามารถหาซื้อวัตถุดิบในการปรุงอาหารได้ จึงเก็บผักตบชวาที่ลอยผ่านหน้าบ้านมาทำกับข้าว เพราะไม่รู้ว่าจะทำอะไรให้คนในครอบครัวกิน เพราะปุ๋ยธาตุขยายเคทำให้กิน คิดในใจว่า 'ลองดู' ได้แกงส้ม

ผักตบชวา 1 หม้อ ปรากฏว่าเด็กๆ กินได้รสชาติคล้ายสายบัว แต่เหนียวและหวานคนละอย่างกัน”

“ตอนเด็กๆ มีแกงส้มผักตบ และผักตบลวกจิ้มปลาร้า เดี่ยวนี้นำมาทอดกรอบ บ้างก็ราดน้ำยำแบบยำผักนึ่งกรอบ และยังมีลวกจิ้มน้ำพริกหรือซุบแป็งทอด แม้ว่าจะกินแบบสดๆ ได้ทั้งไหล ยอดอ่อน และดอก แต่ทางที่ดีควรต้มให้สุกก่อนเพราะมียางซึ่งอาจเป็นอันตรายได้”

สมาชิกกลุ่มสตรีบ้านมั่นคงยังบอกเคล็ดลับการนำผักตบชวามาประกอบอาหารว่า ไม่ควรต้มนาน เพราะยิ่งนานจะยิ่งเหนียว ทั้งยังวางแผนว่าจะช่วยกันคิดค้นรายการอาหารและปรับปรุงขึ้นว่าจะทำอะไรต่อไปได้อีก

เห็นไหมล่ะว่า “ผักตบชวา” ก็มีประโยชน์มิใช่น้อย

กฤตยา เชื่อมวราศาสตร์

กลุ่มสตรีบ้านมั่นคง ระหว่างเตรียมผักตบชวาเพื่อปรุงอาหาร

นักเรียน-ผู้ปกครองให้ความสนใจทรรศการความรู้เรื่องผักตบชวา

ครูและนักเรียนจากโรงเรียนวัดน้อยนพคุณ เตรียมขบวนเรือชมคลองเปรมประชากรเพื่อปรับสภาพน้ำในคลอง

บรรยายภาพการเก็บผักตบชวา ขึ้นจากคลองเปรมประชากร เพื่อให้การไหลเวียนของน้ำในคลองสะดวกขึ้น

นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ของโรงเรียนวัดเปรมประชากร

คณะครูและนักเรียนจาก ร.ร.วัดเปรมประชากร และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์